

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի Ր Ե Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԵՐԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԵՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ զուգուշ 100: Վեցամսեայ գին զուգուշ 52 1/2: Եւամսեայ գին 26 1/4: Հինգ տարագրուող գտնոցին մէկ օրինակ իրեն ձրի դիտի տրուի: Այս Լրագիրը ամէն շաբաթ օրերը կը հրատարակուի:

Պոչիսէն դուրս գացած Լրագիրներուն փոխարին ծախքը տուեցին ջրայ: Իր շահին համար շուր մը հրատարակեց ու շոքը դիտի ջնարէ տուցին 40 փարայ: Եւրոպայի գրող ծանուցու մը ձրի է: Դուրսէն եկած նամակներուն փոխարին ծախքը իրկոցը դիտի ջնարէ:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն Ի Ո Ւ Ր Ե Ր

ՊՕԼԻՍ 15 ՅՈՒՆԻԱՐ

Որովհետեւ (Սոմանեան տերութիւնը երկար ժամանակէ ի վեր խաղաղ վիճակի մէջ է, օտար տերութեանց հետ չունի անանկ երեւելի վեճ մը՝ որ անով զգալի ըլլայ. ուստի միշտ հոգ կը տա նին նախարարները տերութեան ներքին բարեկարգութեանը: Թէ տոլորական և թէ անսովոր ստեպ ստեպ եղած խորհուրդներուն գրեթէ ամէն ալ տերութեան անխախտ բարեկարգութեան համար զբաղուած են:

Բանի որ վստահաբար Ուէշտի Սէհմէտ փաշան որ տերութեան քաջ և միանգամայն վերահսկողական արուեստին բաւական հմուտ զորապետներէն մէկն է, Լիւիայի բանակին սպարապետ կարգեցաւ: Լիւիայի երկիրներուն մէջ տեղ տեղ գտնուած ապստամբ Բիւրիի ցեղերը՝ ոմանք պատերազմով և ոմանք առանց պատերազմի, ասիպուեցան հինադանդի վեհափառ Լըքային, և ասանկով այն երկիրները որ անոնց բռնաւորութենէն յետին թշուառութեան հասեր էին, հիմա սկսեցին հոգի առնուլ և օր աւուր իրենց վիճակը ապահով մշակուլութեամբ բարեւաւել: Բայց սակայն կը գտնուին դեռ Լիւիայի մէջ անանկ տեղեր ալ, որ տակաւին կատարեալ ապահով չեն նոյն գաղանաքաղ ջեղերէն. այն երկիրներուն ապահովութեանը համար ալ յատկապէս այս օրերս բաւական վերահսկողական պատրաստութիւններ կ'ըլլայ հա, որով վստահաբար Ուէշտի Սէհմէտ փաշան՝ ասկէ մէկ երկու ամիսէն, այն միացած անհնազանդ ցեղերն ալ նըւաճեցու պիտի երթայ, և անանկով ընդհանուր օսմանեան Լիւիան ապահով վիճակ մը ունենալով կամայ կամայ իւր առաջին ճոխութեան ու երջանկութեանը պիտի հասնի:

Սպարապետ արուեստներն առաւել դիւրութիւն մը տալու համար վեհափառ և բարեգութ Լըքային հրաման ըրաւ արդէն արքունի փողերանոցի վերապետներին, որ տասն հազարնոց և հինգ հազարնոց թուղթ ստակները մէկ կողմէն ժողովին ու եղծուին և միւս կողմէն անոնց տեղը նոր մանր թուղթեր ելան հազարնոց թուղթէն վեր չըլլալով: Վեհափառ արքային այս օգտաւոր հրամանը իսկոյն կատարելու համար փողերանոցի տեսուչը այս երկու շաբթի մանր թուղթ ստակներ

րուն շինութեանը ձեռք դարկաւ: Կը յուսամք որ քիչ ժամանակէն երեւան կ'ըլլան, վասն զի մեծ շտապով կը բանին այս գործին վրայ եղող գործաւորները:

Լեւոնտրական օրինացը համեմատ մը գործին հաշիւը տեսնուելու ու փակուելու է նէ, այն գործին վրայով ետքէն ելած վեճը ընդունելի չէ, անոր դատը չի վարուիր:

Սահմանափակ մէջ այս կանոնը ժամանակէ մը ի վեր աւելուելով յաճախ կը պատահէր որ՝ անիրաւ մարդիկ սահմանափակ հետ հաշիւներ տեսնալէն ետեւ շինուող նամակներ կամ տոմարներ երեւան հանելով և կամ ուրիշ խարդախ ծածկանքով սուտ վկայներով անոնց հետ դատաստանի կ'ըլլային. քիչ ատեն կը կորսուեցունէին, շատ ատեն կը վատարկէին դատերնին, և զանոնք մեծամեծ փնտնելու կը հասցունէին: Եւսանի խարդախ մարդոց ձեռքէն աւելուելու համար, սահմանափակ արդիւնք արդարութեան բարձրագոյն ատենին, որ այն ժամանակէ մը ի վեր աւելուած օրինաւոր կանոնը նորէն հաստատուեց: Եւ որովհետեւ այն ատենին բոլոր ջանքն ալ այն է որ արդարութիւնը բնաւ մէկ ժամանակ չընտարարուի, իսկոյն անոնց խնդիրը կատարեց: Ուրեմն ալ ասկէ ետեւ չի սխտի կրնայ մէկը հաշիւը փակուած գործի մը վրայով դատաստանի ելլուլ:

Լիւիայտոսի նորընտիր ընդհանուր կառավարիչ վստահաբար Լիւիայ փաշան, մեծամեծ ընծայներով իւր սէրը կը յայտնէ տերութեան երեւելի նախարարներուն. անոնք ալ իրենց փոխադարձ սէրը յուշունելու համար զատ զատ փառաւոր սեղաններով կը մեծարեն ու կը պատուեն զանի: Եւստի որ երկու շաբթի օրը բարձրապատիւ փոխարքայն աւելուելու համար հաջկերով մը ըրաւ:

Ինչպէս մայրաքաղաքին նաւահանգիստը ընդարձակ է, բայց հոն գտնուող նաւերը կառավարութեան իրենց արդէն հրամայուած կարգը ու կանոնը չպահելուն համար անանկ ընդարձակ նաւահանգիստ մը գրեթէ խափաներ են: Սէն բարեբաղդութիւն կը համարուի թէ որ նաւակ մը անոնց մէջէն անցնելով անխառն նաւամատուցի մը մերձեցայ: Ուստի բարձրագոյն դռնէն յատկապէս դեսպաններուն գրուեցաւ որ իւրաքանչիւր դեսպան իրեն հպատակ եղող նաւապետներուն ապրստը, որ իրենց արուած կարգը ու կանոնը չընդունաւ պահէն, որով փոքր նաւակներն ալ վստահեցան ապահով ըլլան:

Վեհափառ արքային անցեալ շաբաթ առտու արժանապատիւ Սէլիմ պէյը խաւրեց վստահաբար Լիւիայ փաշային որ զանի ջրաղանի պալատը հրաւ

ւիրէ իւր Վեղիւրութեան պատուոյ նշանը ընդունելու համար: Ուստի նոյն օրը յիշեալ փաշան վեհափառ արքային ներկայացաւ և վեհափառ արքային իւր ձեռքը կուրծքը կախեց Վեղիւրութեան փառաւոր նշանը: Երբոր արքունի պալատէն մեկնեցաւ ուղղակի բարձրագոյն դռնը գնաց մեծ հանդեսով, ուր արքայական հրովարտակը կարդացուեցաւ որով վեհափառ Լըքային զանի Լիւիայտոսի ընդհանուր կառավարիչ կը կարգէ:

Լըքունի եկամտից պաշտօնեայ վստահաբար Լիւիայ փաշան իւր պաշտօնը արժանապատիւ շիւնիւ եփէնտիին յանձնեց որ ժամանակ մը տերութեան գործարաններուն տեսուչ էր և ետքն ալ արդարութեան ատենի անդամ անուանեցաւ:

Լիւիայտոսի կառավարութեան արտաքին գործոց տեսուչ արժանապատիւ Յարութիւն պէյը իւրակի օրը տեղւոյս մէկ քանի երեւելի դեսպաններուն այցելութեան գնաց:

Վստահաբար Լիւիայ փաշային քանի մը ուղեկիցներն ալ որ դեռ ճանախ խալէ Խաւանի խնդիրն, անցեալ ուրբաթ անվտանգ մայրաքաղաք հասան: Լսոնց մէջն էր նաեւ մեծարոյ Լուսպար Էֆէնտիին որ Լիւիայտոսի կառավարութեան հայադգի նշանաւոր պաշտօնատարներէն մէկն է:

Լիւիայտոսի Լուսպար Էֆէնտիին երկու շաբթի օրը տեղւոյս բոլոր դեսպաններուն այցելութեան գնաց:

Յարգապատիւ Սելիմիւր Թաղուր աղան որ Իգմիրի հայադգի երեւելիներէն մէկը կը համարուի, քանի մը ժամանակէ ի վեր տերութեանը ըրած հաւատարիմ ծառայութեան փոխարէն բարձրագոյն դռնէն իֆիֆիարի նշանով մը պատուեցաւ, և իւր պաշտօնը որ է Իգմիրի մէջ գտնուող տերութեան զորացը գլխաւոր ուսուցիչը հոգալ, վերանորոգուեցաւ:

Վստահաբար Լիւիայ փաշային տղան Բեամի պէյին Իֆիֆիարի-Թեան պատուոյ նշանը շնորհուեցաւ:

Լիւիայտոսի կառավարիչ Լիւիայ փաշան անցեալ կիրակի Իգմիրի շոգենաւով մայրաքաղաք հասաւ:

Լիւիայ Էֆէնտիին իւր ֆալսէթիկէն կը գրեն որ, Սարգիս անուն գեղաւի մարդու մը կ'ընէ ըրսան և ուրիշ տարեկանի մօտ, ինն ամիսէ ի վեր վրան մէկ խնթութեան ցաւ մը գալով, անդարման իրեն տուելու կը կենար առանց մեկի մը վնասելու: Իսկ երբոր այս օրերս այս կնոջը վրայ խնթութեան նշանները քիչ մը եւեղելի երեւցեր է, երկը վախեցեր է որ չըլլայ թէ մեկուն վրաս մը ընելով իւր գլուխը ցաւի, ուստի կ'ընթաց Օլաճըն գիւղէն ալպանիայի սահման Լիւիայ ուստոյ անու

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ն Ե Ր Ք Ի Ն Ի Ո Ւ Ր Ե Ր

ԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԱՌԵԱՆ

Շարունակութիւն 1:

Բնական գիտութիւնները սորվելու համար, պէտք եղած պայմաններուն մէկ երրորդ մասն անգամ հիմա կու վիճակնուս նայելով մեր երկիրներուն մէջ ձեռք բերելու անհնար է. ուստի երբոր կը տեսնեմ որ շատերը մեր երկիրներուն մէջ նստելով միւս մշտութեամբ կ'աշխատին որ վերջի շեւր գիտութիւններէն սորվին, անկարելի բաներու ձեռք դարկած ըլլալնին տեսնելով կը ցաւիմ, վասն զի թէպէտ գիտեմ որ ժամանակը այն անողորմելի տեղը պիտի գայ իրենց սրխալը իրենց փորձով հասկըցընէ,

բայց որչափ ծանրագին պիտի ըլլայ իրենց այն մէկ փորձը: Ուստի շատ կ'ուրախանամ ու փառք կու տամ Լեւոնտոյ որ ազգերեւուս անանկ լուսաւորեալ ու խոհական անձինք ալ շնորհէր է, որ բնական գիտութեանց պէս կարեւոր գիտութիւնները մեր երկիրներուն մէջ չի սորվելին որչափ ծանցան ալնէ չի յուսահատեցան ու անոնց ուսմունքը բոլորովն զանց չաւին, այլ դաւկընին, ու որ մէկն ալ գիւցաղանական վեհանախութեամբ օտարի սղաքները առնելով իրենց ծախքով Լեւոնտայ խրկեցին որ այն կարեւոր գիտութիւնները սորվին ի փառք և յօգուտ ազգին: Եւստի այն բաղդաւոր տղաքը ազգին պարտեղը զարգարելու համար սերմանուած ծառեր են. որ երբոր ատենին իրենց օգտակարութեան աստիճանին հասնին ու ամէն գարուն քանի որ սաղարթ կ'ապեն, ծաղկին ու պտուղ տան, ի

րենց հաստատութեանը պատճառ եւ զողբարեար անձանց անմահ յիշատակն ալ հետեւին պիտի ծաղկեցնեն ու նորոգեն:

Եւ Լիւիային դատարարութեան մէջ մեր ամենամեծ պահասութիւններուն մէկն ալ ամեն մարդուն իր վիճակին յարմար իրիւթիւնն է, որ ամենուն իրիւթիւնը մէկն ալ իր վիճակին յարմար ընելու չի նայելին:

Լիւիայի դատարարութիւնը հոգ չընելին, ամէն պահասութիւններուն էն մեծը սեպելով տղայոց ալ անցարմար կրթութիւն մը տալերին երկրորդ մեծ սխալին իրաւամբ կրնանք սեպել: Եւստի հետեւանքները ասկէ քանի մը տարին որչափ սոսկալ պիտի ըլլայ նէ այնչափ ալ հիմայ աչքերնին գոցեր նստեր ենք: Բայց այս մասին ըսելըներս ճիշդ կերպով մը հասկըցուելու համար պէտք է գիտնալ որ հոս իրիւթիւն բաւով մարդուս բը

նական, կրօնական, բարոյական ու իմաստասիրական դատարարութիւնը չի պիտի խմանէ, այլ մանաւանդ, երաւանգ, Լիւիային, Գիւրգիւն կամ մարդոց արուեստական իրիւթիւնը որ ալ մէն մարդու հարկաւոր է աշխարհի մէջ ապրելու ու անօթի չի մեռնելու համար:

Լիւիայ, ազգին ամէն մէկ կարգին իրեն վիճակին ու պաշտօնին յարմար կրթութիւն մը չի տալէն, ատենին ազգին ինչ ցաւեր պիտի պատճառուին նէ հիմալու քաջած վիշտերէն կըրնանք ստոյգ կերպով մը խելամուռ: Գրեթէ ամէն օր կը լսենք, որ հաստակութիւնը «Օրիւթիւն» պէլը պերէթիւր Խալաւ: Կ'ընէ ու իր խելը վիճաւէն կը գանկատի: Եւ երբ որ անոր պատճառը կը հարցընես, «Եւստի վերջէն հասանք» կ'ընէ: Ուրիշները ալ եւր սրամիտ ըլլալով քննութիւններն աւելի հեռու կը տանին, տեսած, լը

նով արբեռութեամբ տատանուող մարդը կը բերէ, ըստ որում ձիւնի-նիւն¹ գիտնալով ռամկայ առջեւ համբաւեալ էր. ու անոր կը ցըցունէ իւր կինը: Ճիւնի-նիւնը միտքը հաստատելով այս մարդէն քիչ մը ստակ փրցունել, այս կնիկն քով ձիւն կայ. ձիւնը ասիկայ կապեր են, մի վախճար կ'ըսէ, ես հիմայ ձիւնը կը հաւաքեմ. ու իրենց կ'աղաչեմ, որ ասիկայ թոյլ տան իրենց բռնութենէն, որոնք անշուշտ իմ խնդիրքս պիտի ընդունին կ'ըսէ:

Այս ըսելով կը հրամայէ որ սենեկին մէջը եղողները ամէնքն ալ դուրս ելան. ու ինքը և կինը մինակ սենեկին մէջ կը մնան, այն ատենը կ'սկսուի իւր անձուռնի արհեստը շարունակել: Կերպ կերպ խենթութեամբ շարժմունքներով և մարմնադրութեամբ, ու սենեկին անկիւնները ձիւնը հրաւիրելով թղթերը ձգելով, կ'սկսուի օղին շատկէկ փակցունել, և այն միջոցին գիշերը վրայ հասնելով, նոյն սենեկին մէջ կ'իյնայ կը պառկէ: Խենթ կինը գուցէ նեղանալով այս գիւնական արարողութիւններէն, կէս գիշերուան կ'ելլէ, ու մարդու բան չըսելով կ'երթայ իւր երկանը կացինը պահած տեղէն կ'առնէ, ու կուգայ ձիւնի-նիւնին գլխուն ինքնուշտան պէս ալ ծնօտը բոլորովին կը կրորէ: Մարդը սարսափած շուարած այս անակնկալ գէտքէն, կ'արթննայ ու սատիկ ցաւէն երբոր կ'աղաղակէ նէ խենթ կինը մէյնըն ալ կ'ուզէ կայնիլ, և կզակին ձախ կողմն ալ գէշ մը կը ձգէ: Ճիւնի-նիւնը գուռութեամբ գոչումէն Սարգիսը և տեսնելէ կ'արթննան ներս կը վազեն, կը նային որ մարդը արիւն նաթաթախ գետնին կը թաւալի. իսկայն կ'ողորմէն քերքեր կը կապեն, ու մարդուն վէրքերը կը լուան կը կապեն:

Իսկ նոյն խենթ կինը եղբայրը, և էրեկը առայժմ կառավարութեան ձեռքն են:

Իսկ նոյն մայրաքաղաքի մէջն ալ գեռ աստիկ նախապաշարեալ մարդիկ շատ կը գտնուին նէ այնչափ չի խնդանք միամիտ գեղջուկ մարդուն վրայ:

Սարսիւնայի շագնաւով² որ իւր սովորական օրէն երկու օր ետքը եկաւ, առած լուրերնուս գլխաւորները հոս կը գնենք և մնացեալներն ալ գալ թուովին կը հրատարակենք:

Հելլենական կառավարութեան արտաքին գործոց տեսուչ Պ. Բօլթօթթօնին յունկարի 2 ին մեռեր և անոր պաշտօնը ներքին գործոց տեսուչ Պ. Եմուտին յանձնուեալ է առ այժմ: Պ. Բօլթօթթօնին իւր իմաստութեանը և գիտութեանը համար բոլոր Լեւոնայի մէջ բաւական համբաւ ստացած էր: Հազիւ 38 տարեկան էր, բայց թուրքացաւութեան անուր օր առաջ զայրանալով իւր վրայ վերջապէս տարածած իւր մահաւանդ պատժաւ եղաւ:

Պ. Էօն տը Սարվիլ Վաղդիայի հասարակագիտութեան ներքին գործոց պաշտօնէայ. Պ. Էօն Փօշէ հասարակաց շինութեան պաշտօնէայ. և Պ.

Պիքսիօն երկրագործութեան և վաճառականութեան պաշտօնէայ. այս իրենք ալ իրեն պաշտօնէն հրաժարուեցան: Երկրորդին տեղը Պ. Էօն Փօշէ. երկրորդին տեղը Պ. Էօն Փօշէ. երկրորդին տեղը Պ. Պիքսիօն:

Վաղդիայի հասարակագիտութեան Վաղդիայի ժողովոյն երեք գլխաւոր առաջարկութիւն արդուեր է որ ասոնք են:

Պուրպօնի և Օսթանի գերդաստանին դէմ ելած հալածման վճիռը ոչնչանայ:

Վաղդիայի ժողովոյն լուծուելու օրը որոշուի և անոր տեղը օրէնսդրական ժողով հաստատուի:

Օրոշութեան համար կ'իջե՛ հաստատուի, ինչպէս որ հասարակագիտութեան առաջ կար:

Պրանքֆօրի ազգային ժողովին առաջարկութեան որ Վերմանիայի համար ժողովական կայսր մը ընտրուի, բայց այս առաջարկութիւնը մերժեալ է ժողովը:

Յետոյ առաջարկէր են որ ամէն չորս տարին անգամ մը Վերմանիայի իշխաններէն մէկը Վերմանիայի գլխաւոր ընտրուի Վերմանիայի Տեղագահ-ըօրապետի պատանդանով և անոր ընտրութիւնն ալ Վերմանիայի երկրի տէր իշխաններուն ձեռքն ըլլայ:

Պրանքֆօրի կեդրոնական իշխանութեանը քով գտնուող Եփէյէի դէսպանը ծանուցական գիր մը առեր է Վերմանիայի խորհրդարանին, սրով կայսրը կ'իմացունէ կեդրոնական իշխանութեանը որ գերմանական նոր սահմանագրութիւնը չի կրնալ ընդունիլ մինչեւ որ իրեն կանոնադրութեանը չըլլայ, որովհետեւ Լեւոնիս իւր նոր սահմանագրութեան օրէնքով գերմանական դաշնակցութեան նախագահութիւնը իրեն սեպհականած է:

Սիկիլիայի խորհրդարանը հրապարակաւ կարգացրէ Վերմանիայի թագաւորին և անոր ցեղին Սիկիլիայի անկախութեան յանձնարարութեանը վերջը վճիռը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԻՌԻՆԵՐ

ԳԱՂԱՒԱ: Վաղդիայի պահապան զօրաց և բուռնակին ուժը աւելցունելու համար յատկապէս խորհուրդ մը հաստատուեցաւ Փարիզ յունկար 1 ին. այս խորհրդին Վաղդիայի ղեկավարը նախագահ անուանեցաւ և Պ. Փօշէ ալ Վարդուղար:

Վաղդիայի արքունեաց կողմէն Փարիզ դէսպան գացող Պ. Ռիչին իւր կառավարութեան կանչուեցաւ: Պ. Ռիչին որ Պրանքէի խորհուրդին պիտի գտնուէր Սարսիւնայի կողմէն, հիմա նոր հաստատուած կառավարութեանը անդամ պիտի ըլլայ կ'ըսէ Բիլլի օրագիրը:

Պ. Վիլհէմ - Կրիստէն, Պ. Հէպերթ և Վիլհէմ զօրացեալ որ երբեք թագաւոր Լուի Ֆիլիպին նախկին նախարարներն ին և փետրվարի 26 զփոխութեանը հետոյան Վաղդիայէն Փարիզ դարձեր են դեկտեմբերի 31 ին:

Վաղդիայի օրոգիքներուն ամէնն ալ որը հաշուութեամբ որը տնտեսութեամբ կ'ըսեն Պ. Կիլիս մօտերս Փարիզ պիտի դառնայ. բայց Եմուտայէն գրուած նամակ մըն ալ կ'ըսէ որ Կիլիսին բարեկամները վերջը խրատեր են որ մէկ երկու ամիս ալ ուշացունէ այս ճամբորդութիւնը: Թէ որ այս լուրը իրաւ է նէ, ըսել է որ Կիլիսին բարեկամները գուշակներ են որ քանի մը ամիսէն Լուի Ֆիլիպին կողմնակիցները պիտի տուաւէր զօրանան փախ

ընդ մէջ: Փարիզի մէջ ամէնուն բերանը սա խօսքն ալ կը սլորտի որ անուանականութեան պատուանունները նորէն ամէնուն իր իրաւունքին համեմատ տրուելու պայմանով հաստատուելու համար միջոցներ կը մտածուի եղեր հասարակագիտութեան նախագահին քովը և իւր մարդիկը կ'ըստիպեն եղեր զանի որ այս առաջարկութիւնը ընէ ազգային ժողովին:

Վաղդիայի կառավարութեան վրայ խօսակցող ակումբներուն մէջ այս ալ կը խորթութիւն եղեր որ այս օրերս Պ. Վաղդիայէն Պ. Վարդա իրարու հետ երկար տեսութիւն մը ըրած աստեղծութիւն: Վաղդիայէն սկսեալ է շատ դանդաղ ընել Պ. Վարդա և Պ. Տիւֆօրէն, ըսելով որ Գուր ինքն աւտոցուցիք թէ շատ կուսակց պիտի ունենամ Վաղդիայի մէջ և ինքն իրաւունք քուէներուն թիւը Լուի Նաբօշօնին քուէներէն աւելի պիտի ըլլայ, այս խօսքերիկը սուտ ըլլալով իմ անուս ազգին մէջը կուրեցիք: Այս տեսութեանէն ետեւ բարեկամութիւն իրարմէ կտրեր են և ան ատենը Պ. Վարդա Լուի Նաբօշօնին մօտեցաւ կարող ըլլալով սկսեալ է աշխատիլ որ հասարակագիտութեան նախագահի փոխանորդ ըլլայ:

ԱՆԳՂԱ: Նիւզիայի տեղութեան ընդհանուր ծախքը ինքնուշտան համար ամէն տեղ ընկերութիւններ կը հաստատուի որ այս բանին վերջոյ տարբեր խորհրդարանին առաջարկութիւններն բաղմունքով: Նիւզիայի աշխարհային ղեկավարական պատրաստութեանը համար եղած հաշարադրութեայ ծախքն է որ չափազանց ծանր ծախք մըն է:

Եմուտայէն ուրիշ տեղութեանը գաղթականողներուն թիւը օր աւուր կ'աւելնայ և տեղութիւններն ալ ասոնց ճամբու ծախքին օգնութիւն կ'ընէ. նոյեմբերի 1 էն մինչեւ այս օրս միայն Լարմունդ նաւահանգիստէն 26 նաւ մեկներ է, ամէն մէկ նաւին մէջ 140-150 գաղթական ըլլալով:

Խօսք մը կար որ Նիւզիայի կառավարութիւնը յորինին վրայ հարկ մը պիտի հաստատէ անկուփոխ, այսինքն 5 շիլլին ամէն մէկ գուտրթիւնի որ յոյսը 8 շիլլին է, բայց Գուր օրագիրը կ'ըսէ որ ժամանակ մըն ալ գեռ աստեղծ պիտի երթայ փոփոխական հարկով որ երբեք մինչեւ 4 շիլլին կ'ընչուի և երբեք մըն ալ մինչեւ 10 շիլլին կ'ըլլայ:

Նիւզիայի պանայի այս վերջին անգամի հաւասարակած շաքարական յայտարարութիւնը խիստ աղէկ էր: 16,875,460 Լ իրա սթերլինի պիլէթ գուրս տուեր է 7 օրուան մէջ, ըսել է սովորականէն 139,745 լիւրայի պիլէթ աւելի տուեր է որ մեծ նշան մըն է ստակի առատութեանը:

Հասարակութեան ուսկի խաւրուեր է Պէլլիքա առեւտուրի համար:

ԳԵՐՄԱՆԻԱ: Տարեգլխին Պրանքֆօրի ազգային ժողովը հետեւեալ նամակը գրեց գերմանական կայսերութեան փոխանորդ Զօհանէս մեծ դուքսին:

Վերմանական ազգային ժողովը կը համարձակի տարեգարծին առթիւ նորոգել ձեզի յարգանք իւր բարեմայթութիւնները:

Ձեր մեծութիւնը մեզի հետ մէկ տեղ պիտի գարծունէ աչքերը ետեւը ելող տարւոյն վրայ ուր մեծամեծ փոթորիկներուն մէջ տեղը արգասաւոր

սած, ու քաջած վիշտներուն պատժաւները (Օւսկիւնի բարիւնալու) կուտան, ու կ'ըսեն: «Իսկ որ օսմանց ու տեղութեանը մէջ շփաւ Լիւնը շատցան ու մենք ալ կամայ կամայ մեր կենցաղավարութիւնը անոնցին նմանցընելու գնցինք, Լուս ու առաջ մեզ պատժելու համար օսման թաղիսին պէթը պէրէթէթը վերջոյ: Լուսները հալըն այսքան սա տանութիւն չի գիտէին. մեր կարգալը այսքան սուղ ու երկար չէրքը շեր. մենք հիմակուան պէս սատա նոց բաներ սորված չունէինք. սաղ մոս, կտակարան, նարեկ, կտոր մը գիր ու թուաբանութեան ալ հաղիւ թէ երեք անգամ երեքը ինը կը նեն մատովընենուս վրայ կը սորվէինք որ չարչի կ'ըլլէինք արհեստի մը կ'երթայինք. հիմակվեն շատ կը վատարկէինք ու հիմակուեն քիչ ծախք ընելով միշտ ծոցերնիս փա

նայ կը մնար: Երանի էր թէ մենք կէնէ առջի խաղաղութեանը մէջ մը նայինք. շատ բարկունալուն վերջը իշտէ ասանկ կտորիկ կ'ըլլէ: Հիմայ մեր աղաքը իրենց հօրը գիտցածին, արհեստին ու լեզուին գոհ չըլլալով քանի որ չի լուծած բաներ կը սորվին, քանի որ խաղերէն, գաղղիէն իրեն ու անգղիէն և այլն, սորվելու ետեւէ եղան, սկսան իրենց հայրենի լեզուն մոռնալ, հայր ու տղայ իրարու խօսք չեն հասկընար: Իսկ նի որ մեր տղաքը օտար երկիրները սորվելու համար իրենց ուժով լուս սով ժամանակը գուշտուելու վրայ կ'անցընեն ու աշխարհագրական տալիս տակներու վրայ մօրուք ու սլըրն թող տալ սկսան: Թէպէտ իրաւըն նէ կրնան կոր երկրի բեւեռներէն, առանցներէն, հասարակածի շրջա նակէն, արեւադարձներէն, Չինէն, Էթիոպիէն, Թաթարստանէն տեղե

կութիւն տալ, բայց երկիրը զննէ լու զըտելով ոտիկ տակի եղած փոս որ ինոզ աստեղաբաշխին պէս, մեր տղաքն ալ թէպէտ բոլոր օտար երկիրներէն խաղաղ կուտան կոր, բայց մեր դժբաղդութեան չարչի ճամբան մոռնան: Իսկ որ մեր նախնեացը կուտ արհեստներուն չի հաւնելով Լեւոնայէն բարակ արհեստներ բեւիլն ու անոնք ծաղկեցընելու ետեւէ եղան, շատերը առանց արհեստի մնացին. մեր մեղքէն եղածներն ալ փորայ չնէր ու օտմանցիք ալ առնէ պէս մեր գիտցածներուն ու հաստատածներուն յարգ չեն ընէր ու Ֆուէնկին ձէպը կը լեցընեն. և այլն:

Այս գանգատին մէջ, շատ ճշմարտութիւններ կան, սխալներու հետ միացած. իմ ջանքս անոնք իրարմէ դատել, ու ամէն մէկուն իր ստոյգ յարգը ձանցունել պիտի ըլլայ:

Սկիւն գանգատը ընող մարդոց

հասկըցածին նայելով մեր երկրի մարդոց օր օրի յետախաղաց ընթացքը երկու պատճառէ առաջ կուգայ. Ա. մեր երկրի մարդոց Լեւոնայցիներուն սովորութեանցը հետեւելն է. Բ. հիմակու տղայոց առջի մարդոցմէ աւելի գիտութիւն սորվելու ետեւ ըլլանուն որ ան ալ Լեւոնայցեաց նմանիլ ըսել է: Լուս որ երկրի մէջ որ արուեստները ծաղկեր, մարդիկը փրէն են, առանձին իրենց աշխատութեանը պտուղով կը վճարեն, անանկ երկրին մէջ, ուրիշ երկրի հաստատածները ծախուելը (խաղաղ ըլլալը) բնաւ երբեք երկրացիներուն հարստութեանը չի վնասեր. ընդ հակառակն ուրիշ տեղէ եկած հաստատածները երկրացիներուն սրտին մէջ գործածելու փափաք մը գրգռելով անոնք ստակալու կամք մը մեղքերին կը ձգէ սրով ալ աշխատելու կ'ընեն, վստ զի ամէն մարդ գիտէ որ ուրիշ ունեցածին գողու

1 Կարծեմ անպատէհ չի գար նշանակել որ ձիւն բառը Նիւզիկէն ընէ լեզուին մէջ տեսալ մը օգիտ անուան է. ուստի մարդուն արհեստն ու բնաւորութիւնը իրարու յարմար եկեր են:

